

# **Cyllid Busnes**

Lefel Mynediad 1 – Lefel 2

**Sgiliau Bywyd a Gwaith**  
**Cynnwys yr Uned**

## Cynnwys

|                                            |    |
|--------------------------------------------|----|
| Nod yr Uned .....                          | 3  |
| Unedau gan Sefydliadau Dyfarnu Eraill..... | 3  |
| Dogfennaeth y Gymhwyster .....             | 3  |
| Cynnydd ar draws lefelau .....             | 4  |
| Gofynion Cyflenwi .....                    | 6  |
| Dull Asesu .....                           | 8  |
| Lefel Mynediad 1 .....                     | 9  |
| Lefel Mynediad 2 .....                     | 9  |
| Lefel Mynediad 3 .....                     | 10 |
| Lefel 1 .....                              | 10 |
| Lefel 2 .....                              | 11 |
| Cynnwys yr Uned .....                      | 12 |
| Lefel Mynediad 1 .....                     | 12 |
| Lefel Mynediad 2 .....                     | 15 |
| Lefel Mynediad 3 .....                     | 18 |
| Lefel 1 .....                              | 22 |
| Lefel 2 .....                              | 26 |

## Nod yr Uned

Mae'r uned hon yn rhan o'r cymwysterau Sgiliau Bywyd, Sgiliau Gwaith, a Sgiliau ar gyfer Bywyd a Gwaith, sydd ar gael ar Lefel Mynediad 1–3, Lefel 1 a Lefel 2 i gefnogi Cwricwlwm i Gymru 14-16 oed.

Mae'r gyfres o unedau 'Cyllid Busnes' wedi'i dylunio i ddatblygu dealltwriaeth dysgwyr o sut mae busnesau a sefydliadau eraill yn cael eu hariannu, h.y. pwysigrwydd buddsoddiad, codi arian, arbedion cost, a strategaethau i gymhwyso'r ddealltwriaeth hon yng nghyd-destun eu lleoliad eu hunain neu weithgaredd menter.

## Unedau gan Sefydliadau Dyfarnu Eraill

Dim ond unedau sy'n rhan o gymwysterau cymeradwy Sgiliau Bywyd, Sgiliau Gwaith, a Sgiliau Bywyd a Gwaith Open Awards a all gyfrannu at gyflawni'r cymhwyster hwn.

Ni all unedau sydd wedi'u hardystio gan Sefydliadau Dyfarnu eraill, neu unedau a gymerwyd o gymwysterau Open Awards eraill, gyfrannu at gyflawni'r cymhwyster hwn. Mae'r gofyniad hwn yn berthnasol ar draws cymwysterau o bob lefel a maint.

## Dogfennaeth y Gymhwyster

Mae Manyleb yr Uned hon yn ddogfen orfodol ac rhaid ei darllen a'i chymhwyso ochr yn ochr â'r Canllaw Cymwysterau perthnasol (penodol i'r lefel) a Llawlyfr Darparwr Open Awards.

## Cynnydd ar draws lefelau

Mae'r gyfres hon o unedau wedi'i dylunio ar gyfer dysgwyr o Lefel Mynediad 1 – Lefel 2. Gall dysgwyr symud ymlaen drwy'r lefelau drwy gydol eu taith addysg, neu ddechrau ar lefel uwch yn briodol i'w lefel dysgu, eu targedau addysg a'u dyheadau.

Mae'r tabl isod yn crynhoi'r meysydd dysgu sydd wedi'u cynnwys yn yr unedau a sut y caiff y rhain eu trin ar bob lefel.

| Cysyniad                              | Mynediad 1                                                                         | Mynediad 2                                  | Cofnod 3                                                      | Lefel 1                                                                                                          | Lefel 2                                                                                            |
|---------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------|---------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Deall Busnes</b>                   | Cydnabod beth yw busnes (lle sy'n gwerthu pethau neu'n cynnig gwasanaethau).       | Nodi beth mae busnes yn ei wneud ac un nod. | Disgrifio nodweddion busnes a pham fod cwsmeriaid yn bwysig.  | Disgrifio termau ariannol sylfaenol ( <i>incwm, cost, pris, elw</i> ) a disgrifio sut mae busnesau'n codi arian. | Esbonio a chymharu'r y dulliau y gall busnes eu defnyddio i godi arian.                            |
| <b>Dulliau Ariannu</b>                | Adnabod enghreifftiau syml o sut mae arian yn dod i fusnes (e.e. gwerthu eitemau). | Nodi un ffordd y mae busnes yn cael arian.  | Disgrifio un dull ac un mantais ac un anfantais.              | Disgrifio dau ffordd y mae busnesau'n codi arian a pham y byddai dull yn cael ei ddewis.                         | Esbonio manteision/a nfanteision dulliau lluosog a chymharu eu haddasrwydd .                       |
| <b>Costau, Incwm a Phrisiau</b>       | Cydnabod bod busnesau'n gwario arian (costau) ac yn derbyn arian (incwm).          | Nodi un gost sydd gan fusnes.               | Dechrau deall manteision ac anfanteision ffyrdd o godi arian. | Adnabod costau yn erbyn incwm, gosod prisiau syml, nodi effaith y prisio, cofnodi elw/golled.                    | Esbonio strategaethau prisio a sut mae penderfyniadau ariannol yn effeithio ar berfformiad busnes. |
| <b>Effaith / Canlyniadau Ariannol</b> | Nodi bod angen arian ar fusnesau i barhau.                                         | Nodi un gwelliant i weithgaredd sydd wedi'i | Disgrifio manteision ac anfanteision syml codi                | Disgrifio sut mae dewisiadau ariannol (costau,                                                                   | Esbonio risgiau a manteision penderfyniad au ariannol;                                             |

|                                    |                                                                                          |                                                             |                                                            |                                                                                |                                                                                          |
|------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                    |                                                                                          | gynllunio (anariannol).                                     | arian mewn gwahanol ffyrdd.                                | prisio) yn effeithio ar fusnes.                                                | Esbonio effeithiau gweithredol.                                                          |
| <b>Cofnodion Ariannol</b>          | Nid yw'n ofynnol.                                                                        | Nid yw'n ofynnol.                                           | Nid oes angen dim byd pellach heblaw cydnabod cyfranogiad. | Cofnodi'r rian a dderbyniwyd/ wariwyd; nodi elw neu golled gyda chymorth.      | Cynhyrchu cofnodion ariannol cynlluniedig yn erbyn gwirioneddol; dehongli'r canlyniadau. |
| <b>Sgiliau Gweithgaredd Busnes</b> | Cymryd rhan mewn gweithgaredd syml iawn gyda chefnogaeth (e.e. dewis eitem i'w gwerthu). | Cyfrannu syniadau i gynllunio gweithgaredd codi arian syml. | Cynhyrchu cynllun syml a chymerwch ran yn y gweithgaredd . | Cynllunio, cynnal a chofnodi gweithgaredd busnes syml (costau, incwm, prisio). | Cynllunio, cyfiawnhau a gwerthuso gweithgaredd menter fach gan ddefnyddio tystiolaeth.   |
| <b>Myfyrio a Gwerthuso</b>         | Nodi un peth roeddent wedi'i wneud neu hoffi.                                            | Nodi beth aeth yn dda ac un gwelliant                       | Disgrifio'r hyn a aeth yn dda a gwelliant                  | Disgrifio gwelliannau gyda rhesymu ariannol (e.e. prisio, costau, stoc).       | Gwerthuso effeithiolrwyd d gan ddefnyddio tystiolaeth; esbonio gwelliannau.              |

## Gofynion Cyflenwi

Cyn darparu, rhaid bod gan ddarparwyr Gynllun Darparu ac Asesu cymeradwy sy'n mapio addysgu, dysgu ac asesu i'r holl feini prawf asesu (sy'n benodol i'r lefel) ym Manyleb yr Uned hon.

Disgwylir i ddarparwyr gynllunio a chyflwyno gweithgareddau dysgu ac asesu o fewn cyfleusterau safonol ysgol/ coleg. Dylai'r uned hon fod yn hygyrch ac yn gyraeddadwy heb fod angen seilwaith arbenigol, adnoddau drud neu amodau mynediad cyfyngol.

### Adnoddau Staff

Rhaid i ddarparwyr sicrhau bod y staff sy'n cyflwyno ac yn asesu'r uned hon yn gymwys ac yn brofiadol yn briodol.

Rhaid i staff dosbarthu:

- cael gwybodaeth a dealltwriaeth o bynciau cyllid busnes, gan gynnwys cyllidebu, costio, bancio, gwario, a gwneud penderfyniadau ariannol.
- gallu cefnogi dysgwyr i ddatblygu sgiliau ymarferol rheoli arian gan ddefnyddio senarios bywyd go iawn ac efelychiedig sy'n ymwneud â byd gwaith
- gallu cefnogi dysgwyr i ddehongli gwybodaeth ariannol a gwneud dewisiadau gwybodus

Dylai fod gan staff dosbarthu gymhwyster addysgu neu hyfforddi cydnabyddedig, neu fod yn gweithio tuag ato, lle mae hyn yn ofniad gan y darparwr.

### Adnoddau Corfforol

Rhaid i ddarparwyr sicrhau bod adnoddau priodol ar gael i gyflwyno ac asesu'r uned hon.

Rhaid i hyn o leiaf gynnwys:

### Amgylchedd Dysgu

- amgylchedd diogel a chynhwysol sy'n cefnogi trafodaeth, gwneud penderfyniadau a gweithgareddau datrys problemau sy'n ymwneud â sefyllfaoedd ariannol

### Deunydd Dysgu ac Addysgu

- cynlluniau gwersiau a deunydd sesiynau strwythuredig i gefnogi darpariaeth gyson
- Deunydd i ddysgwyr a deunydd gweithgaredd sy'n ymdrin â phynciau fel cyllidebu, bancio, gwario ac arbed
- deunydd sy'n seiliedig ar senarios ac astudiaethau achos i archwilio senarios ariannol go iawn (e.e. rheoli incwm, cymharu cynhyrchion, ymdrin â chostau annisgwyl)
- templedi i gefnogi cynllunio ariannol, e.e. taflenni cyllidebu, tablau cymharu neu olwyr gwariant

## **Offer**

- offer cyflwyno, e.e. taflunydd neu sgrin ryngweithiol
- mynediad at ddyfeisiau digidol (e.e. cyfrifiaduron neu dabledi) ar gyfer ymchwil a chwblhau tasgau ariannol
- adnoddau ystafell ddosbarth gan gynnwys bwrdd gwyn, deunydd ysgrifennu a chyfrifianellau

## **Adnoddau Ymarferol**

- mynediad at offer ar-lein neu amgylcheddau bancio efelychiedig lle bo'n briodol
- deunydd i gefnogi gweithgareddau cymharu, e.e. gwybodaeth am gynnyrch enghreifftiol, rhestrau prisiau neu senarios ariannol
- adnoddau i gefnogi rhifedd mewn cyd-destun, e.e. taflenni gwaith sy'n ymwneud â reffeniw, gwariant a chyfrifiadau
- dogfennau ariannol enghreifftiol megis biliau, datganiadau neu dderbynebaw (go iawn neu efelychiedig)

## **Gofynion Mynediad**

Nid oes angen unrhyw ddysgu na chymwysterau blaenorol ar ddysgwyr ar gyfer unrhyw un o'r unedau yn y gyfres hon. Fodd bynnag, wrth i lefel y galw gynyddu, dylai athrawon gwblhau asesiadau cychwynnol cadarn i sicrhau bod unrhyw wybodaeth neu sgiliau goblygedig angenrheidiol yn cael eu cynnwys yn eu cynlluniau darparu yn briodol.

## Dull Asesu

Mae'r gyfres hon o unedau wedi'i dylunio i'w hasesu drwy dasgau a gweithgareddau asesu a ddyluniwyd gan y darparwr.

Rhaid i ddarparwyr gynnal gwiriad cyn i'r asesiad ddigwydd i gadarnhau bod y tasgau'n cwmpasu'r holl feini prawf asesu a'u bod yn briodol i'r lefel.

Rhaid bodloni'r holl feini prawf asesu'n llawn er mwyn i'r dysgwr dderbyn marc 'pas'. Ni ellir gwneud unrhyw ddyfarniad rhannol os na chaiff unrhyw feini prawf asesu eu bodloni.

Mae'n ofynnol i ddysgwyr gasglu tystiolaeth mewn portffolio o dystiolaeth. Gellir cyflwyno hwn yn ddigidol (e.e. drwy system e-bortffolio) neu ar bapur, fel y bo'n briodol i'r dysgwr unigol. Lle bynnag y bo modd, anogir e-bortffolios.

Rhaid i aseswyr asesu'r dystiolaeth a gasglwyd gan y dysgwr yn erbyn meini prawf asesu'r uned i benderfynu a yw wedi'i chyflawni'n llawn ai peidio. Mae pob penderfyniad asesu yn destun i sicrhau ansawdd mewnol (IQA) gan y darparwr a sicrhau ansawdd allanol (EQA) gan Open Awards cyn i'r canlyniad gael ei gadarnhau.

Mae'r unedau yn y gyfres hon yn gofyn am weithgareddau ymarferol sy'n ymwneud â gweithgareddau/prosiectau codi arian (e.e. NID yw'n ofyniad i bob dysgwr gwblhau prosiect neu weithgaredd codi arian unigol). Ar gyfer y meini prawf asesu hyn, caiff dysgwyr weithio mewn grwpiau bach, ond dim ond eu cyfraniadau unigol y gellir eu hasesu.

Pan fo meini prawf asesu yn gofyn am waith unigol neu waith annibynnol, amlinellir hyn yn benodol o fewn y cynnwys dangosol.

Penderfynwyd bod y mathau canlynol o dasgau asesu yn addas ar gyfer y gyfres o unedau hon.

## Lefel Mynediad 1

Dylai asesiad o Gyllid Busnes ar Lefel Mynediad 1 gynnwys:

| Math o Asesiad                            | Tasgau Enghreifftiol                                                                                                           |
|-------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Paru</b>                               | Paru lluniau o siopau / mathau o fusnesau i'r gair "busnes".                                                                   |
| <b>Dewis Lluniau</b>                      | Dewis pa ddelwedd sy'n dangos busnes (siop neu dŷ).                                                                            |
| <b>Pwyntio / Dewis</b>                    | Mae'r tiwtor yn dangos lluniau o "werthu" a "prynu"; mae'r dysgwr yn dewis pa un sy'n dangos gweithgaredd busnes.              |
| <b>Trefnu eitemau syml</b>                | Dosbarthu'r delweddau yn "bethau y mae busnes yn eu gwerthu" yn erbyn "nid eitem fusnes".                                      |
| <b>Trafodaeth syml (gyda chefnogaeth)</b> | Mae'r dysgwr yn dweud un peth roeddent wedi hoffi neu ei wneud mewn gweithgaredd syml (e.e. "Fe wnes i helpu i ddewis eitem"). |
| <b>Cyfranogiad Sylfaenol</b>              | Cymryd rhan mewn tasg fusnes efelychiedig syml iawn: dewis eitem i'w gwerthu, dosbarthu rhywbeth, trefnu eitemau.              |

## Lefel Mynediad 2

Dylai asesiad o Gyllid Busnes ar Lefel Mynediad 2 gynnwys:

| Math o Asesiad                         | Tasgau Enghreifftiol                                                          |
|----------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Paru / Dewis</b>                    | Adnabod beth mae busnes yn ei wneud (e.e. paru "gwerthu cynhyrchion" â llun). |
| <b>Tasgau Ticio Blwch</b>              | Nodi un gost neu un ffynhonnell incwm.                                        |
| <b>Trefnu</b>                          | Dosbarthu'r enghreifftiau i "incwm" a "chostau".                              |
| <b>Mewnbwn Syml i Gynllunio</b>        | Awgrymu eitem neu syniad ar gyfer gweithgaredd codi arian.                    |
| <b>Myfyrdod Byr</b>                    | Nodi un peth a aeth yn dda ac un gwelliant.                                   |
| <b>Cyfranogiad mewn Gweithgareddau</b> | Cymryd rhan wrth gynnal y gweithgaredd codi arian (gwerthu, sefydlu, ac ati). |

## Lefel Mynediad 3

Dylai asesiad o Gyllid Busnes ar Lefel Mynediad 3 gynnwys:

| Math o Asesiad                         | Tasgau Enghreifftiol                                                          |
|----------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Disgrifiadau Byr</b>                | Disgrifio nodweddion busnes (e.e. cwsmeriaid, gwerthu).                       |
| <b>Tasgau Manteision/Anfanteision</b>  | Ar gyfer dull ariannu, nodi un fantais ac un anfantais.                       |
| <b>Creu Cynllun Syml</b>               | Cwblhau templed sy'n amlinellu camau ar gyfer gweithgaredd codi arian.        |
| <b>Ymateb i Senario</b>                | "Mae angen mwy o arian ar fusnes — disgrifiwch un ffordd y gallai ei gael."   |
| <b>Cyfranogiad mewn Gweithgareddau</b> | Cymryd rhan wrth gynnal y gweithgaredd codi arian (gwerthu, sefydlu, ac ati). |
| <b>Myfyrio</b>                         | Disgrifio dau beth: beth a aeth yn dda a beth y gellid ei wella.              |

## Lefel 1

Dylai Asesiad o Gyllid Busnes ar Lefel 1 gynnwys:

| Math o Asesiad                | Tasgau Enghreifftiol                                                                |
|-------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Tasgau Diffinio</b>        | Diffiniad ysgrifenedig cryno o incwm, cost, pris, elw.                              |
| <b>Adnabod ac Amlinellu</b>   | Esboniad ysgrifenedig byr o sut mae busnes yn cael arian; nodi costau cyffredin.    |
| <b>Rhesymu Prisio Syml</b>    | Esboniad ysgrifenedig o sut i osod pris yn seiliedig ar gost, amser neu alw.        |
| <b>Cofnodion Ariannol</b>     | Defnyddio tabl i gofnodi arian a dderbyniwyd/a wariwyd; nodi elw/golled.            |
| <b>Tasg Menter</b>            | Cynllunio a chynnal gweithgaredd busnes bach (e.e. standin).                        |
| <b>Myfyrio ar y Canlyniad</b> | Disgrifio'r hyn a aeth yn dda ac un gwelliant yn seiliedig ar ganlyniadau ariannol. |

## Lefel 2

Dylai asesiad o Gyllid Busnes ar Lefel 2 gynnwys:

| <b>Math o Asesiad</b>          | <b>Tasgau Enghreifftiol</b>                                                                    |
|--------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Tasgau Esbonio</b>          | Esbonio tri dull ariannu a'u manteision a'u hanfanteision.                                     |
| <b>Tasgau Cymharu</b>          | Cymharu dau ddull ariannol o ran addasrwydd.                                                   |
| <b>Datblygu Cynllun Busnes</b> | Creu cynllun ariannol sy'n cynnwys costau a refeniw rhagamcanol.                               |
| <b>Tasg Gyfiawnhau</b>         | Esbonio pam fod strategaeth ariannu neu brisio yn addas.                                       |
| <b>Dehongliad Ariannol</b>     | Cymharu incwm a gynlluniwyd ag incwm gwirioneddol; dehongli perfformiad gwerthiant.            |
| <b>Myfyrio Gwerthusol</b>      | Gwerthuso lwyddiant y gweithgaredd gan ddefnyddio tystiolaeth (adborth, ffigurau, arsylwadau). |
| <b>Cynnig Gwelliannol</b>      | Esbonio un gwelliant a pham y byddai'n arwain at ganlyniadau gwell.                            |

# Cynnwys yr Uned

## Lefel Mynediad 1

**Teitl yr Uned:** Cyllid Busnes

**Rhif Cyfeirnod yr Uned:** CBM196

**Lefel:** Lefel Mynediad Un

**Gwerth Credyd:** Dau (2)

**Oriau Dysgu Dan Arweiniad:** 20

**Nod yr Uned:** Datblygu dealltwriaeth Dysgwyr o sut mae busnesau a sefydliadau eraill yn cael eu hariannu, h.y. pwysigrwydd buddsoddiad, codi arian, arbedion cost, a strategaethau i gymhwyso'r ddealltwriaeth hon yng nghyd-destun eu lleoliad eu hunain neu weithgaredd menter.

| Deilliant Dysgu (Bydd y Dysgwr yn):                                                  | Maen Prawf Asesu (Gall y Dysgwr):                                           |
|--------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------|
| 1. Gwybod beth yw busnes                                                             | 1.1 Rhoi enghraifft o:<br>a) Busnes lleol bach<br>b) Sefydliad cenedlaethol |
|                                                                                      | 1.2 Nodi un ffordd y gall busnes godi arian                                 |
| 2. Gallu cymryd rhan mewn gweithgaredd codi arian gyda chefnogaeth                   | 2.1 Cymryd rhan mewn gweithgaredd codi arian syml gyda chefnogaeth          |
|                                                                                      | 2.2 Dangos o leiaf un cam a gymerwyd i helpu i godi arian                   |
| 3. Gallu nodi beth aeth yn dda a beth y gellid ei wella yn y gweithgaredd codi arian | 3.1 Nodi beth aeth yn dda gyda'r gweithgaredd codi arian                    |
|                                                                                      | 3.2 Nodi un ffordd y gellid gwella'r gweithgaredd codi arian y tro nesaf    |

## Cynnwys Dangosol

Deilliant Dysgu 1 AC 1.1 Dylai dysgwyr allu adnabod neu ddynodi o leiaf un enghraifft o fusnes lleol a chenedlaethol, e.e.

**Lleol:** triniwr gwallt, siop leol, caffi

**Cenedlaethol:** archfarchnad, cadwyn bwytaf, cadwyn adwerthu genedlaethol

Mae dysgwyr yn dewis neu'n pwyntio at enghreifftiau; caniateir cymorth lluniau.

Nid oes angen i ddysgwyr egluro'r gwahaniaeth rhwng y rhain ar y lefel hon.

AC 1.2 Mae enghreifftiau'n cynnwys:

- Gwerthu cynhyrchion/gwasanaethau
- Benthyciadau busnesau bach
- Noddwyr neu roddion
- Digwyddiadau codi arian
- Grantiau neu gyllid

Deilliant Dysgu 2 AC 2.1 Rhaid i ddysgwyr ddangos cyfranogiad gweithredol, e.e.:

- Helpu i osod bwrdd
- Dosbarthu eitemau
- Casglu darnau arian
- Cyfarch â phobl
- Dosbarthu tocynnau
- Helpu i dacluso

Enghreifftiau o weithgareddau: gwerthiant cacennau, raffl, taith gerdded nodedig, stondin grefft, prosiect ailgylchu/cynaliadwyedd

AC 2.2 Rhaid i ddysgwyr ddangos o leiaf un weithred gadarn sy'n gysylltiedig â'u gweithgaredd codi arian e.e.:

- Dosbarthu taflenni
- Arddangos eitemau
- Casglu arian
- Helpu i drefnu cynhyrchion
- Helpu i gofnodi cyfansymiau syml

|                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|-------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Deilliant Dysgu 3 | <p>AC 3.1 Dylid cefnogi dysgwyr i nodi beth oedd yn llwyddiannus am y gweithgaredd.</p> <p>AC 3.2 Dylid cefnogi dysgwyr i nodi beth allai fod wedi bod yn well gyda'r gweithgaredd.</p> <p>Gall athrawon ddefnyddio cardiau fflach neu wraidd brawddegau e.e. 'Roeddwn i'n hoffi helpu', 'codi arian', 'helpu fy ffrindiau', 'roedd angen mwy o gacennau arnon ni', 'dylai mwy o bobl fod wedi dod', ac ati.</p> |
|-------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                         |                                                                                                                                                          |
|-------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Egwyddorion Cynnydd</b>                                              | Cam Cynnydd 1 - Rwy'n dechrau deall bod gan fy ngweithredoedd i, a gweithredoedd pobl eraill, ganlyniadau.                                               |
| <b>Maes Profiad Dysgu</b>                                               | Y Celfyddydau                                                                                                                                            |
| <b>Datganiad o'r Hyn sy'n Bwysig</b>                                    | Mae dinasyddion gwybodus, hunanymwybodol yn ymgysylltu â'r heriau a'r cyfleoedd sy'n wynebu'r ddynoliaeth, ac yn gallu cymryd camau ystyriol a moesegol. |
| <b>Perthnasol i'r Pedwar Diben</b>                                      | Diben 2 - Cyfranwyr mentrus, creadigol sy'n barod i chwarae rhan lawn mewn bywyd a gwaith.                                                               |
| <b>Sgiliau Trawsgwricwlaidd</b>                                         | Llythrennedd/ Cymhwysedd digidol/ Rhifedd                                                                                                                |
| <b>Sgiliau Cyfannol</b>                                                 | Creadigrwydd ac arloesedd                                                                                                                                |
| <b>Dealltwriaeth o gynaliadwyedd ym myd gwaith a/neu waith bob dydd</b> | Deall sut y gall penderfyniadau o ran cyllid busnes effeithio ar bobl, cymunedau, a'r amgylchedd                                                         |

| Themâu Trawsbynciol Perthnasol                        |                                                                                                                                     |
|-------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Thema                                                 | Rhesymeg                                                                                                                            |
| Cyd-destunau lleol, cenedlaethol a rhyngwladol a CWRE | Meithrin ymwybyddiaeth o sut mae busnes yn cael ei ariannu a sut mae'n effeithio ar economi leol, genedlaethol a rhyngwladol Cymru. |

## Lefel Mynediad 2

**Teitl yr Uned:** Cyllid Busnes

**Rhif Cyfeirnod yr Uned:** CBM197

**Lefel:** Lefel Mynediad Dau

**Gwerth Credyd:** Dau (2)

**Oriau Dysgu Dan Arweiniad:** 20

**Nod yr Uned:** Datblygu dealltwriaeth Dysgwyr o sut mae busnesau a sefydliadau eraill yn cael eu hariannu, h.y. pwysigrwydd buddsoddiad, codi arian, arbedion cost, a strategaethau i gymhwyso'r ddealltwriaeth hon yng nghyd-destun eu lleoliad eu hunain neu weithgaredd menter.

| Deilliant Dysgu (Bydd y Dysgwr yn):                                      | Maen Prawf Asesu (Gall y Dysgwr):                                       |
|--------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------|
| 1. Gwybod beth yw busnes                                                 | 1.1 Adnabod ystod o fusnesau                                            |
|                                                                          | 1.2 Nodi un nod ar gyfer pob busnes a nodwyd yn 1.1                     |
|                                                                          | 1.3 Nodi un ffordd y mae busnes yn cael arian                           |
|                                                                          | 1.4 Nodi un gost y gallai fod gan fusnes                                |
| 2. Gallu cymryd rhan mewn gweithgaredd codi arian ar gyfer syniad busnes | 2.1 Cyfrannu at gynllunio gweithgaredd codi arian                       |
|                                                                          | 2.2 Cymryd rhanran yn y gweithgaredd codi arian                         |
| 3. Gallu myfyrio ar yr hyn a aeth yn dda a'r hyn y gellid ei wella       | 3.1 Nodi canlyniad y gweithgaredd codi arian.                           |
|                                                                          | 3.2 Nodi un peth a wnaethant yn dda i gefnogi'r gweithgaredd codi arian |
|                                                                          | 3.3 Adnabod ffyrdd o wella'r gweithgaredd codi arian y tro nesaf        |

## Cynnwys Dangosol

Deilliant  
Dysgu 1

AC 1.1 **Rhaid** i ddysgwyr nodi ystod o fusnesau gwahanol e.e. siopau, banciau, bwytai, gwestai, gwasanaethau.

AC 1.2 Ar gyfer un o'r busnesau a nodwyd o dan 1.1, **rhaid** i ddysgwyr nodi beth yw nod neu bwrpas y busnes, e.e. Gwneud arian (elw); denu cwsmeriaid; tyfu; helpu'r gymuned.

AC 1.3 Gallai enghreifftiau gynnwys:

- Gwerthiannau (wyneb yn wyneb neu ar-lein)
- Codi arian
- Noddi
- Darparu gwasanaeth

AC1.4 Gallai enghreifftiau gynnwys:

- Deunydd
- Cyflogau staff
- Rhent
- Offer
- Stoc

Deilliant  
Dysgu 2

AC 2.1 **Rhaid** i'r dysgwr gyfrannu at gynllunio gweithgaredd codi arian e.e.

- Dewis gweithgaredd
- Rhestru deunydd
- Penderfynu ar gamau sylfaenol
- Dewis lleoliad
- Neilltuo rolau

Gallai gweithgareddau codi arian gynnwys: digwyddiad ysgol, raffl, neu fenter gymunedol/gynaliadwyedd fach.

AC 2.2 **Rhaid** i'r dysgwr gyfrannu at weithredu/cwblhau'r gweithgaredd codi arian e.e.

- Cynllunio'r digwyddiad
- Trefnu cynhyrchion/arddangosfeydd
- Siarad â chwsmeriaid  
Trin arian

|                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Deilliant Dysgu 3 | <p>AC 3.1 <b>Rhaid i</b> ddysgwyr nodi effaith y gweithgaredd e.e. fe wnaethon ni godi arian, prynodd pobl ein cynnyrch.</p> <p>AC 3.2 <b>Rhaid i</b> ddysgwyr allu nodi un peth y gwnaethant i gyfrannu at y gweithgaredd e.e. gweithio'n dda mewn tîm, siarad â chwsmeriaid, cyfrif yr arian.</p> <p>AC 3.3 <b>Rhaid i</b> ddysgwyr nodi un peth y gellid ei wella y tro nesaf e.e. dechrau'n gynharach, cael arwyddion cliriach.</p> |
|-------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                         |                                                                                                                                                          |
|-------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Egwyddorion Cynyddu</b>                                              | Cynnydd 2 - Gallaf gyfrannu'n weithredol ac yn adeiladol i fy nghymuned.                                                                                 |
| <b>Maes Profiad Dysgu</b>                                               | Y Celfyddydau                                                                                                                                            |
| <b>Datganiad o'r Hyn sy'n Bwysig</b>                                    | Mae dinasyddion gwybodus, hunanymwybodol yn ymgysylltu â'r heriau a'r cyfleoedd sy'n wynebu'r ddynoliaeth, ac yn gallu cymryd camau ystyriol a moesegol. |
| <b>Perthnasol i'r Pedwar Diben</b>                                      | Diben 2 - Cyfranwyr mentrus, creadigol sy'n barod i chwarae rhan lawn mewn bywyd a gwaith.                                                               |
| <b>Sgiliau Trawsgwricwlaidd</b>                                         | Llythrennedd/ Cymhwysedd digidol/ Rhifedd                                                                                                                |
| <b>Sgiliau Cyfannol</b>                                                 | Creadigrwydd ac arloesedd                                                                                                                                |
| <b>Dealltwriaeth o gynaliadwyedd ym myd gwaith a/neu waith bob dydd</b> | Deall sut y gall penderfyniadau o ran cyllid busnes effeithio ar bobl, cymunedau, a'r amgylchedd                                                         |

| Themâu Trawsbynciol Perthnasol                        |                                                                                                                                     |
|-------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Thema                                                 | Rhesymeg                                                                                                                            |
| Cyd-destunau lleol, cenedlaethol a rhyngwladol a CWRE | Meithrin ymwybyddiaeth o sut mae busnes yn cael ei ariannu a sut mae'n effeithio ar economi leol, genedlaethol a rhyngwladol Cymru. |

## Lefel Mynediad 3

**Teitl yr Uned:** Cyllid Busnes

**Rhif Cyfeirnod yr Uned:** CBM198

**Lefel:** Lefel Mynediad Tri

**Gwerth Credyd:** Dau (2)

**Oriau Dysgu Dan Arweiniad:** 20

**Nod yr Uned:** Datblygu dealltwriaeth Dysgwyr o sut mae busnesau a sefydliadau eraill yn cael eu hariannu, h.y. pwysigrwydd buddsoddiad, codi arian, arbedion cost, a strategaethau i gymhwyso'r ddealltwriaeth hon yng nghyd-destun eu lleoliad eu hunain neu weithgaredd menter.

| Deilliant Dysgu (Bydd y Dysgwr yn):                                   | Maen Prawf Asesu (Gall y Dysgwr):                                                           |
|-----------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Gwybod prif nodweddion a nodau busnes                              | 1.1 Rhoi enghreifftiau o wahanol nodweddion busnes                                          |
|                                                                       | 1.2 Esbonio pam fod angen cwsmeriaid ar fusnesau                                            |
|                                                                       | 1.3 Esbonio ffyrdd y gall busnesau wneud arian                                              |
|                                                                       | 1.4 Nodi un peth cadarnhaol ac un peth negyddol am opsiwn ariannu a nodwyd yn 1.3.          |
| 2. Gallu cymryd rhan mewn gweithgaredd codi arian busnes              | 2.1 Cynhyrchu cynllun syml ar gyfer gweithgaredd codi arian busnes.                         |
|                                                                       | 2.2 Cymryd rhan wrth weithredu'r cynllun ar gyfer y gweithgaredd codi arian                 |
|                                                                       | 2.3 Mesur llwyddiant y gweithgaredd codi arian                                              |
| 3. Gallu myfyrio ar gyfraniadau personol yn y gweithgaredd codi arian | 3.1 Esbonio beth aeth yn dda gyda'r gweithgaredd codi arian                                 |
|                                                                       | 3.2 Esbonio beth y gellid ei wneud yn wahanol y tro nesaf i wella'r gweithgaredd codi arian |

### 3.3 Rhoi enghraifft o un peth y maent wedi'i ddysgu drwy'r gweithgaredd codi arian

#### Cynnwys Dangosol

**Deilliant Dysgu 1** AC 1.1 **Rhaid** i'r dysgwr nodi prif nodweddion busnes. Er enghraifft, mae busnes yn bodoli i wneud arian, mae'n darparu nwyddau neu wasanaethau i gwsmeriaid. Prif nod busnes fel arfer yw gwneud elw. Gall busnesau fod yn fach (e.e. becws lleol) neu'n fawr (e.e. cadwyn archfarchnadoedd).

AC1.2 **Rhaid** i'r dysgwr nodi o leiaf un rheswm pam fod angen cwsmeriaid ar fusnes e.e. i wneud elw, i werthu ei gynnyrch.

AC 1.3 Mae enghreifftiau'n cynnwys:

- Gwerthiannau
- Benthyciadau
- Buddsoddwyr
- Noddi
- Darparu gwasanaeth
- Codi arian
- Cyllido torfol

AC 1.4 Ar gyfer un o'r ffyrdd a nodwyd yn 1.3, **rhaid i** ddysgwyr nodi mantais ac anfantais e.e.

- Benthyciad: mynediad cyflym neu log
- Noddi: cymorth am ddim neu argaeledd cyfyngedig.
- Codi arian: cymorth cymunedol neu incwm anrhagweladwy

**Deilliant Dysgu 2** AC 2.1 **Rhaid** i ddysgwyr gynhyrchu cynllun i godi arian ar gyfer prosiect bach neu ddigwyddiad megis digwyddiad ysgol, busnes bach, neu fenter gymunedol/gynaliadwyedd. Dylai hwn gynnwys:

- Diben
- Camau
- Deunydd
- Rolau
- Amserau

AC 2.2 **Rhaid** i'r dysgwr gyfrannu at y gweithgaredd codi arian ar gyfer prosiect bach neu ddigwyddiad sy'n gysylltiedig â'r cynllun, e.e.

- Sefydlu
- Gwasanaethu cwsmeriaid
- Trin arian
- Tacluso

AC 2.3 **Rhaid** i ddysgwyr gyfrannu at adolygiad o'r digwyddiad i nodi a oedd yn llwyddiant ai peidio e.e.

- Cyfrif faint o arian a wnaed
- Cyfrif faint o gwsmeriaid a fynychodd
- Gwirio faint o eitemau wnaethon nhw eu gwerthu

**Deilliant Dysgu 3** Gallai AC 3.1 a 3.2 gynnwys:

- Sefydliad
- Gwaith tîm
- Prisio
- Hysbysebu
- Amserau

AC3.3 **Rhaid** i ddysgwyr nodi o leiaf un peth y maent wedi'i ddysgu neu wella arno o gymryd rhan yn y gweithgaredd codi arian e.e. siarad â chwsmeriaid, cynllunio amserau, cyfrif arian.

|                                                                         |                                                                                                                                                                                                                  |
|-------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Egwyddorion Cynyddu</b>                                              | Cynnydd 3 - Rydw i wedi cynllunio a chwarae rhan weithredol wrth ymateb i heriau a chyfleoedd yn fy nghymuned leol, neu yng Nghymru neu'r byd ehangach, ac rydw i wedi gwneud hynny'n unigol neu fel rhan o dîm. |
| <b>Maes Profiad Dysgu</b>                                               | Y Celfyddydau                                                                                                                                                                                                    |
| <b>Datganiad o'r Hyn sy'n Bwysig</b>                                    | Mae dinasyddion gwybodus, hunanymwybodol yn ymgysylltu â'r heriau a'r cyfleoedd sy'n wynebu'r ddynoliaeth, ac yn gallu cymryd camau ystyriol a moesegol.                                                         |
| <b>Perthnasol i'r Pedwar Diben</b>                                      | Diben 2 - Cyfranwyr mentrus, creadigol sy'n barod i chwarae rhan lawn mewn bywyd a gwaith.                                                                                                                       |
| <b>Sgiliau Trawsgwricwlaidd</b>                                         | Llythrennedd/ Cymhwysedd digidol/ Rhifedd                                                                                                                                                                        |
| <b>Sgiliau Cyfannol</b>                                                 | Creadigrwydd ac arloesedd                                                                                                                                                                                        |
| <b>Dealltwriaeth o gynaliadwyedd ym myd gwaith a/neu waith bob dydd</b> | Deall sut y gall penderfyniadau ynghylch cyllid busnes effeithio ar bobl, cymunedau, a'r amgylchedd.                                                                                                             |

| <b>Themâu Trawsbynciol Perthnasol</b>                 |                                                                                                                                     |
|-------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Thema</b>                                          | <b>Rhesymeg</b>                                                                                                                     |
| Cyd-destunau lleol, cenedlaethol a rhyngwladol a CWRE | Meithrin ymwybyddiaeth o sut mae busnes yn cael ei ariannu a sut mae'n effeithio ar economi leol, genedlaethol a rhyngwladol Cymru. |

## Lefel 1

**Teitl yr Uned:** Cyllid Busnes

**Rhif Cyfeirnod yr Uned:** CBM199

**Lefel:** Un (1)

**Gwerth Credyd:** Dau (2)

**Oriau Dysgu Dan Arweiniad:** 20

**Nod yr Uned:** Datblygu dealltwriaeth Dysgwyr o sut mae busnesau a sefydliadau eraill yn cael eu hariannu, h.y. pwysigrwydd buddsoddiad, codi arian, arbedion cost, a strategaethau i gymhwyso'r ddealltwriaeth hon yng nghyd-destun eu lleoliad eu hunain neu weithgaredd menter.

| Deilliant Dysgu (Bydd y Dysgwr yn): |                                                                    | Maen Prawf Asesu (Gall y Dysgwr): |                                                                         |
|-------------------------------------|--------------------------------------------------------------------|-----------------------------------|-------------------------------------------------------------------------|
| 1.                                  | Gwybod termau ariannol sylfaenol a ddefnyddir mewn busnes          | 1.1                               | Diffinio termau ariannol syml a ddefnyddir mewn busnes                  |
|                                     |                                                                    | 1.2                               | Nodi'r costau cyffredin y gall busnes eu hwynebu                        |
|                                     |                                                                    | 1.3                               | Amlinellu ffyrdd y mae busnes yn ennill incwm                           |
| 2.                                  | Gwybod sut mae penderfyniadau ariannol syml yn effeithio ar fusnes | 2.1                               | Disgrifio sut y gallai busnes osod pris ar gyfer cynnyrch neu wasanaeth |
|                                     |                                                                    | 2.2                               | Disgrifio un ffordd y gallai penderfyniad ariannol effeithio ar fusnes  |
| 3                                   | Gallu cynllunio, cynnal a chofnodi gweithgaredd busnes syml        | 3.1                               | Creu cynllun ar gyfer gweithgaredd busnes bach                          |
|                                     |                                                                    | 3.2                               | Cynnal y gweithgaredd yn unol â'r cynllun                               |
|                                     |                                                                    | 3.3                               | Cyfrif a wnaeth y gweithgaredd elw neu golled                           |
|                                     |                                                                    | 3.4                               | Disgrifio gwelliant y gallent ei wneud y tro nesaf                      |

## Cynnwys Dangosol

Deilliant Dylai AC 1.1 gynnwys telerau:

Dysgu

1

- Incwm
- Cost
- Pris
- Elw
- Colled
- Cyllideb

AC 1.2 **Rhaid i** ddysgwyr nodi o leiaf tri chost cyffredin y gall fod gan fusnes, gan gynnwys:

- Deunydd
- Offer
- Rhent
- Pacio
- Hysbysebu
- Cyfleustodau
- Costau Staff

AC 1.3 **Rhaid i** ddysgwyr amlinellu o leiaf ddau ffordd wahanol y gall busnes ennill incwm, gydag esboniad syml o bob gweithgaredd e.e.

- Gwerthu nwyddau
- Gwerthu gwasanaethau
- Gweithgaredd codi arian
- Arian grant
- Buddsoddiad
- Cyllido torfol

Deilliant AC 2.1 **Rhaid i** ddysgwyr amlinellu proses syml ar gyfer gosod pris ar gyfer cynnyrch neu wasanaeth, gan gynnwys ystyried:

Dysgu

2

- Costau deunydd
- Amser
- Galw
- Cystadleuwyr

AC 2.2 **Rhaid i** ddysgwyr ddisgrifio o leiaf ddau benderfyniad ariannol a'r effaith bosibl a gaiff hyn (gan gynnwys risg a budd) e.e.

- Gosod y pris yn rhy isel (llai o elw ond mwy o gwsmeriaid)
- Prynu deunydd gwell (ansawdd uwch ond elw is)
- Gwario mwy ar hyrwyddo (gwariant/treuliau cynyddol ond mwy o gwsmeriaid)

## Cynnwys Dangosol

Deilliant Dysgu 3 AC 3.1 **Rhaid** i ddysgwyr gynhyrchu cynllun ar gyfer prosiect busnes ar raddfa fach (e.e. menter/prosiect cymunedol, prosiect cynaliadwyedd neu ddigwyddiad). Rhaid i hwn gynnwys:

- Nodi pwrpas ar gyfer y gweithgaredd
- Penderfynu ar gynnyrch neu wasanaeth
- Adnabod deunydd/adnoddau
- Cynhyrchu cyllideb syml (costau a refeniw disgwyledig)
- Llinell amser a chynllun gweithredu

AC 3.2 **Rhaid** i ddysgwyr gynnal y gweithgaredd a gynlluniwyd yn unol â'u cynllun prosiect. Rhaid i hwn gynnwys:

- Cadw cofnod o arian a dderbyniwyd ac a wariwyd
- Monitro cynnydd yn erbyn gweithredoedd

AC 3.3 **Rhaid** i ddysgwyr gymharu incwm yn erbyn cost gan ddefnyddio cyfrifiadau syml neu dempledi â chymorth.

AC 3.4 **Rhaid** i ddysgwyr adolygu'r prosiect a gwblhawyd a disgrifio sut y gallent ei wella y tro nesaf. Rhaid i hwn gynnwys o leiaf un enghraifft e.e.

- Prisio gwell
- Hysbysebu cliriach
- Cynnyrch gwahanol
- Mwy o baratoi

|                                                                         |                                                                                                                                                                                                    |
|-------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Egwyddorion Cynyddu</b>                                              | Cynnydd 4 - Rydw i wedi nodi, cynllunio, myfyrio ar, a gwerthuso effeithiau'r camau rydw i wedi'u cymryd yn fy nghymuned leol, neu yng Nghymru neu'r byd ehangach, naill ai'n unigol neu ar y cyd. |
| <b>Maes Profiad Dysgu</b>                                               | Y Celfyddydau                                                                                                                                                                                      |
| <b>Datganiad o'r Hyn sy'n Bwysig</b>                                    | Mae dinasyddion gwybodus, hunanymwybodol yn ymgysylltu â'r heriau a'r cyfleoedd sy'n wynebu'r ddynoliaeth, ac yn gallu cymryd camau ystyriol a moesegol.                                           |
| <b>Perthnasol i'r Pedwar Diben</b>                                      | Diben 2 - Cyfranwyr mentrus, creadigol sy'n barod i chwarae rhan lawn mewn bywyd a gwaith.                                                                                                         |
| <b>Sgiliau Trawsgwricwlaidd</b>                                         | Llythrennedd/ Cymhwysedd digidol/ Rhifedd                                                                                                                                                          |
| <b>Sgiliau Cyfannol</b>                                                 | Creadigrwydd ac arloesedd                                                                                                                                                                          |
| <b>Dealltwriaeth o gynaliadwyedd ym myd gwaith a/neu waith bob dydd</b> | Deall sut y gall penderfyniadau o ran cyllid busnes effeithio ar bobl, cymunedau, a'r amgylchedd                                                                                                   |

| <b>Themâu Trawsbynciol Perthnasol</b>                 |                                                                                                                                     |
|-------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Thema</b>                                          | <b>Rhesymeg</b>                                                                                                                     |
| Cyd-destunau lleol, cenedlaethol a rhyngwladol a CWRE | Meithrin ymwybyddiaeth o sut mae busnes yn cael ei ariannu a sut mae'n effeithio ar economi leol, genedlaethol a rhyngwladol Cymru. |

## Lefel 2

**Teitl yr Uned:** Cyllid Busnes

**Rhif Cyfeirnod yr Uned:** CBM200

**Lefel:** Dau (2)

**Gwerth Credyd:** Dau (2)

**Oriau Dysgu Dan Arweiniad:** 20

**Nod yr Uned:** Datblygu dealltwriaeth Dysgwyr o sut mae busnesau a sefydliadau eraill yn cael eu hariannu, h.y. pwysigrwydd buddsoddiad, codi arian, arbedion cost, a strategaethau i gymhwyso'r ddealltwriaeth hon yng nghyd-destun eu lleoliad eu hunain neu weithgaredd menter.

| Deilliant Dysgu (Bydd y Dysgwr yn): |                                                                          | Maen Prawf Asesu (Gall y Dysgwr): |                                                                                             |
|-------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1.                                  | Deall dulliau ariannol busnesau i godi arian                             | 1.1                               | Esbonio'r dulliau y gall busnes eu defnyddio i godi arian                                   |
|                                     |                                                                          | 1.2                               | Disgrifio mantais ac anfantais pob dull                                                     |
|                                     |                                                                          | 1.3                               | Cymharu dau ddull ariannu i benderfynu pa un allai fod yn fwy addas ar gyfer senario fusnes |
| 2.                                  | Deall sut mae penderfyniadau ariannol yn dylanwadu ar berfformiad busnes | 2.1                               | Esbonio sut mae gwahanol benderfyniadau ariannol yn effeithio ar berfformiad busnes         |
|                                     |                                                                          | 2.2                               | Disgrifio'r risg ariannol a'r budd ariannol sy'n gysylltiedig â phenderfyniad               |
|                                     |                                                                          | 2.3                               | Disgrifio pam ei bod yn bwysig gosod y pris cywir ar gyfer llwyddiant busnes                |
| 3.                                  | Gallu cynllunio a gwerthuso gweithgaredd busnes ar raddfa fach           | 3.1                               | Cynhyrchu cynllun busnes ar gyfer gweithgaredd ar raddfa fach                               |
|                                     |                                                                          | 3.2                               | Esbonio pam fod y dull ariannol a'r strategaeth brisio a ddewiswyd yn addas                 |
|                                     |                                                                          | 3.3                               | Cynnal y gweithgaredd a chofnodi'n gywir yr arian a dderbyniwyd a'r arian a wariwyd.        |

**Deilliant Dysgu (Bydd y Dysgwr yn): Maen Prawf Asesu (Gall y Dysgwr):**

3.4 Gwerthuso llwyddiant y gweithgaredd

3.5 Cynhyrchu cynllun gweithredu i wella'r budd ariannol o'r gweithgaredd y tro nesaf.

**Cynnwys Dangosol**

Deilliant Dysgu 1 AC1.1 **Rhaid** i ddysgwyr esbonio o leiaf tri dull o gynhyrchu incwm e.e.

- Refeniw gwerthiant (ar-lein neu wyneb yn wyneb)
- Benthyciadau banc
- Buddsoddiadau
- Cyllido torfol
- Noddi
- Rhag-archebu modelau

AC1.2 Ar gyfer pob dull a nodwyd yn 1.1, **rhaid** i ddysgwyr ddisgrifio o leiaf un mantais ac un anfantais, e.e.

- Benthyciadau: mynediad cyflym neu risg llog/dyled
- Buddsoddiad: cymorth ac arbenigedd neu golli rheolaeth
- Cyllido torfol: ymgysylltu cymunedol neu llwyddiant ansicr

AC1.3 **Rhaid** i ddysgwyr gymharu dau ddull ariannu ar gyfer senario busnes penodol i benderfynu pa un yw'r ffurf fwyaf addas ar gyfer cynhyrchu incwm. **Rhaid** i ddysgwyr wneud argymhelliad ar y ffurf fwyaf addas o gyllid a darparu rhesymeg dros hyn.

## Cynnwys Dangosol

Deilliant Dysgu 2 AC 2.1 Dylai dysgwyr allu esbonio penderfyniadau ariannol gwahanol a sut mae'r rhain yn effeithio ar berfformiad busnes, gan gynnwys effeithiau ar:

- Llif arian
- Y gallu i brynu stoc
- Ansawdd y gwasanaeth
- Marchnata
- Staffio
- Profiad cwsmer
- Cynaliadwyedd

AC 2.2 Gallai'r risgiau gynnwys:

- Gorwario
- Cronni dyled
- Gwerthu'n wael
- Prinder arian parod

Gallai'r manteision gynnwys:

- Mwy o elw
- Mwy o gwsmeriaid
- Gwell ansawdd
- Twf
- Denu buddsoddiad pellach

AC 2.3 Rhaid i ddysgwyr gynnwys o leiaf tri ffactor sy'n dibynnu ar osod y pris cywir e.e.

- Talu costau
- Cynhyrchu elw
- Cystadleurwydd
- Parodrwydd cwsmeriaid i dalu

Deilliant  
Dysgu 3

AC 3.1 **Rhaid** i ddysgwyr gynhyrchu cynllun syml ar gyfer codi arian ar gyfer prosiect bach/gweithgaredd menter/menter gymunedol/menter sy'n canolbwyntio ar gynaliadwyedd. Rhaid i hwn gynnwys:

- Adnoddau
- Prisio
- Sylfaen cwsmeriaid
- Costau amcangyfrifedig
- Incwm posibl
- Elw rhagamcanol syml
- Cynllun syml talu i mewn/tynnu arian allan.

AC 3.2 **Rhaid** i ddysgwyr allu esbonio eu dull o weithredu ar gyfer eu cynllun busnes a chyfiawnhau eu penderfyniadau e.e.

- Costau cychwynnol isel
- Risg isel
- Yn gweddu i'r sylfaen gwsmeriaid
- Hawdd ei gyflawni
- Cyflawnadwy gyda'r adnoddau sydd ar gael

AC3.3 **Rhaid** i ddysgwyr gyflawni eu gweithgaredd yn unol â'u cynllun busnes, gan gynnwys ailgofnodi'n gywir yr arian a dderbyniwyd a'r arian a wariwyd. Gallai hyn gynnwys defnyddio taflenni cyfrif, cofnodion llawysgrif, templedi digidol; trin dan oruchwyliaeth; cyfrifo incwm llai na chostau.

AC3.4 **Rhaid** i ddysgwyr werthuso llwyddiant y gweithgaredd yn unigol gan ddefnyddio'r dystiolaeth sydd ar gael iddynt e.e.

- Incwm gwirioneddol yn erbyn incwm a gynlluniwyd
- Data am y gwerthiant
- Adborth cwsmeriaid
- Gwaith tîm
- Rheoli costau
- Effeithiolrwydd prisio.

AC3.5 Yn dilyn yr asesiad, **rhaid** i ddysgwyr gynhyrchu rhestr o argymhellion ar gyfer cynllun gweithredu i wella'r gweithgaredd pe bai'n cael ei ailadrodd. Gallai hyn gynnwys e.e.

- Addasu prisiau i xx
- Newid neu ddiwygio'r cynnyrch neu'r gwasanaeth erbyn xx
- Gwellu hyrwyddo gan xx
- Gostwng costau gan xx
- Gwellu ansawdd drwy xx

## Cynnwys Dangosol

**Rhaid** i hyn gynnwys camau diriaethol yn hytrach na rhai damcaniaethol yn unig, e.e. Gostwng y pris 3%. Bydd hyn yn lleihau'r elw ond yn arwain at gynnydd yn y gwerthiant cyffredinol, gan gynhyrchu mwy o incwm.

|                                                                         |                                                                                                                                                                                                                            |
|-------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Egwyddorion Cynyddu</b>                                              | Cynnydd 5 - Gallaf egluro pwysigrwydd y rôl a chwaraeir gan grwpiau, llywodraethau, busnesau a sefydliadau anllywodraethol wrth greu dyfodol cynaliadwy, a sut maent yn effeithio ar bobl a'u hawliau ac ar yr amgylchedd. |
| <b>Maes Profiad Dysgu</b>                                               | Y Celfyddydau                                                                                                                                                                                                              |
| <b>Datganiad o'r Hyn sy'n Bwysig</b>                                    | Mae dinasyddion gwybodus, hunanymwybodol yn ymgysylltu â'r heriau a'r cyfleoedd sy'n wynebu'r ddynoliaeth, ac yn gallu cymryd camau ystyriol a moesegol.                                                                   |
| <b>Perthnasol i'r Pedwar Diben</b>                                      | Diben 2 - Cyfranwyr mentrus, creadigol sy'n barod i chwarae rhan lawn mewn bywyd a gwaith.                                                                                                                                 |
| <b>Sgiliau Trawsgwricwlaidd</b>                                         | Llythrennedd/ Cymhwysedd digidol/ Rhifedd                                                                                                                                                                                  |
| <b>Sgiliau Cyfannol</b>                                                 | Creadigrwydd ac arloesedd                                                                                                                                                                                                  |
| <b>Dealltwriaeth o gynaliadwyedd ym myd gwaith a/neu waith bob dydd</b> | Deall sut y gall penderfyniadau a wneir o ran cyllid busnes effeithio ar bobl, cymunedau, a'r amgylchedd.                                                                                                                  |

## Themâu Trawsbynciol Perthnasol

| Thema                                                 | Rhesymeg                                                                                                                            |
|-------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Cyd-destunau lleol, cenedlaethol a rhyngwladol a CWRE | Meithrin ymwybyddiaeth o sut mae busnes yn cael ei ariannu a sut mae'n effeithio ar economi leol, genedlaethol a rhyngwladol Cymru. |